

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrletno: 1 RM — Rpf.; celoletno: 4 RM — Rpf.
Za Jugoslavijo četrletno: Din. 25; celoletno: Din. 100

Evropska dejstva.

Z vojaškim porazom Francije so se odnošaji med velesilami evropskega kontinenta razčistili in poenostavili. Z Francijo je padla zadnja velika država naše celine, ki se je zoperstavljala osišču Berlin—Rim in je skušala družiti okoli sebe male države evropskih predelov. Ostaja samo še Anglija, ki pa je od Evrope ločena po nemških utrdbah in pripravah od daljnega Narvika vzdolž norveške, danske, nemške, nizozemske in belgijske meje ter francoskega obrežnega pasa do Biskajskega zaliva ob španski meji. Za čemer je Anglija stremela dolga stoletja, da se namreč politično oddeli od Evrope in si tod kvečjemu zavaruje hrbet za svoje prekomorske cilje, je danes postalo stoodstotno dejstvo. Pred dobrim stoletjem je podjetni Napoleon sanjal o kontinentalni zapori Anglije, a se mu je smeli načrt izjaloviti. Danes je kontinentalna zapora Anglije izvedena. S tem dejstvom London tudi računa.

Evropski celine poveljujejo tri velesile: Nemčija, Italija in Rusija. Njihova politična, gospodarska in vojaška premoč je očitna. Vojskujoči se državi Nemčija in Italija imata napram Rusijo izvedeno jasno in enoumno razmejitev interesnih ozemelj in sta tudi medsebojno v vseh zadevah, tisočih se sedanjega položaja in nadaljnega razvoja, edini. Njuna vojaška zmaga se javlja na celine v političnem in gospodarskem področju. Vsi evropski narodi brez izjeme nujno računajo z dejstvom nemško-italijanske vojaške zmage in se mu skušajo prilagoditi. Nasprotovanje med velesilami in izigravanje malih narodov po velesilah je odpravljeno.

Državni prosvetni vodja Alfred Rosenberg je v tej zvezi v nedavnem govoru navajal sledeče misli: „Dolgi sto let so mali narodi oboževali svojo nacionalno zavest in pojm naroda jim je postal malik njihove politične mehanike. Ne glede na svojo moč in silo so stremeli za politično oddelivostjo in jo izvedli na račun evropske solidarnosti“. — To so jasne misli in povejo to, da se morajo mali narodi prirediti politični jakosti velikih narodov in podrediti velikemu urejanju evropskega prostora. V življenjskem interesu malih držav in narodov je, da utrjujejo svoje prijateljstvo s sosedji—velikani in v tem pravcu izvajajo svoj patriotizem. Velesile želijo, naj male države opustijo vedno oboroževanje in vse svoje sile posvetijo predvsem vprašanju gospodarske sanacije in stabilizacije.

V tem pravcu se pripravljata nova ureditev Evrope, kakršno želita zmagovalni državi Nemčija in Italija. Za stabilnost nove Evrope jamči njuna vojaška sila. Če je minuli sistem mednarodnih paktov in garancijskih pogodb zahteval od malih držav-pogodbenc, da so v obrambo skupnih interesov morale zastaviti vse svoje sile in v danem slučaju celo žrtvovati življenje svojih državljanov v vojni, si danes obe velesile, ki sta po zmagi izključili vsako tekmovanje velikih držav na evropski celine, pridržujeta pravico, da varujeta novi evropski red in mir z lastnimi močmi in sredstvi. Njuno razmerje do malih držav oziroma narodov zadobiva obliko pokroviteljstva, kakršnega je naprimer danes deležna Slovaška po Veliki Nemčiji.

Politični preosnovi in gospodarski preusmeritvi evropske celine sledi roko v roki socialna reforma. Izživljenih in zastarelih oblik liberalne demokra-

cije danes že ni več v nobeni evropski državi. Ta demokracija je doživela svoj zadnji in usodni polom v francosko-nemški vojni. Govoričenja in igračkanja z narodi in narodnimi usodami je konec, šola velikih preizkušenj je za prazne fraze presilovita. Če tudi bi bilo absurdno trditi, da je mogoče usiliti duha in duševnost, kajti leta imata svoje paragrafe, vendar je že

danes gotovo, da bosta občestvo in delo zadobila v novem evropskem besedniku novo, lepšo vsebino. Od nešteti faktorjev zavisi način, kako se evropska ljudstva miselno povsem preusmerijo v novi čas, kajti problem učitelja in učenca je v svojem zadnjem bistvu vprašanje medsebojnega spoštovanja in zaupanja. To pa je svet duše in srca.

Nemčija in Italija urejmeta jugovzhod.

Že smo poročali o sestanku madžarskih diplomatov z nemškimi in italijanskimi državniki v Münchenu. Minuli petek je sprejel Führer v Solnogradu ob prisotnosti zunanjega ministra v. Ribbentropa rumunskega ministrskega predsednika in zunanjega ministra, v soboto bolgarskega min. predsednika Filova in zunanjega ministra Popova ter v nedeljo prezidenta Slovaške dr. Tisa in min. predsednika dr. Tuko. Uradna poročila o sestanku poudarjajo iskrenost razgovorov in prijateljsko povezanost Nemčije s povabljenimi državami. Rumunska ministarstva iz Solnograda odpotovala še v Rim in se tam sestala z dučjem in ministrom grofom Cianom. Javnost jugovzhoda in vse Evrope posveča velepolitičnim razgovorom v Solnogradu veliko pozornost in pričakuje v najkrajšem času na jugovzhodnem prostoru politične spremembe najdalekosežnejšega pomena.

„Völk. Beobachter“ je zapisal po razgovorih: „Sedaj je naloga balkanskih držav, da v duhu politične razsodnosti, pravičnosti in umestnosti pripravijo nov red in z njim dosežejo ustaljenost, ki je temelj slehernega blagostanja. Pozitivni gospodarski interesi Nemčije in Italije so jim pri tem lahko samo v pomoč. Kajti nova ureditev Evrope bi bila nesmiselna, če bi državi osišča tej ali oni državi poklanjali darila. Same morajo države prispevati, da bo njihovo mesto v novi Evropi politično varno in gospodarsko zdravo“.

„Wiener Tagblatt“ piše: „V jugovzhodni Evropi si morajo biti sami na jasnem, da je možno doseči cilj pomirjenega in socialno napredujočega prostora le z notranjim pritrdilom in z odkritim priznanjem novih načel nastajajoče Evrope. Nova ureditev in nova grupacija mora iti v globino, da zadobi varen temelj. Osišče Berlin—Rim noče svojih sil uporabljati potom diktatov, s katerimi naj bi razvoj izsi-

lilo. Državi apelirata na razsodnost prizadetih.“

„Kärntner Grenzruf“ dodaja: „Potem ko so bili izločeni vsi kvarni vplivi prostorno tujih sil, je treba odstraniti tudi žične ovire, ki jih je zgradila Mala antanta kot znamenje nemira in krivice. Tudi Balkanska zveza je izgubila svojo pravico na obstoj. Sprememba nevzdržnih meja, ki jo je skušala zveza ovirati, se mora nujno izvesti, če naj sta mir in red trajna osnova novega, koristnega razvoja v tem evropskem predelu“.

Potek vojaških dogodkov.

Vrhovno poveljstvo nemške vojske javlja:

25. julija: Angleži so izgubili na morju oborožen trgovski parnik s 18.000 BRT, 5 drugih trgovskih ladij s tonažo 17.000 BRT, nemška letala so napadala industrijske in vojaške naprave Škotske in južne Anglije. 10 angleških letal je bilo sestreljenih.

26. julija: Nemška letala uničijo angleške ladje v skupni tonaži 63.000 BRT, v zraku je bilo sestreljenih 23 angleških letal, ob angleški južni obali pa so nemški brzi čolni potopili 5 trgovskih ladij s prostornino 34.000 ton. 9 nemških letal se ni več vrnilo.

27. julija: Kljub slabemu vremenu je neka nemška podmornica potopila 5 angleških trgovskih parnikov s 48.000 tonami in pomožno križarko z 18.000 tonami. Letala so potopila angleško pomožno križarko in 2 rušilca. Na naprave v mestih Swansea in Cornwall so bile vržene številne bombe.

29. julija: Nemške podmornice beležijo nove uspehe. Neke podmornica je potopila trgovsko ladjo s 6000 BRT, druga je potopila več trgovskih ladij s tonažo 18.750 BRT, tretja oboroženo trgovsko ladjo s 6000 BRT. Nad Rokavom so se vršili zračni boji, sestreljenih je bilo 6 angleških letal. Nasprotnik je izgubil skupno 11 letal.

30. julija: Nemška letala so napadla Dover in potopila 4 ladje z 32.000 BRT. V zračnih bojih je bilo sestreljenih 15 angleških letal.

Vrhovno poveljstvo italijanske vojske sporoča:

25. julija: Italijanska letala so napadla Aleksandrijo, petrolejska skladišča v Jaffi, sestrelila nad Malto neko angleško letalo in pri sovražnem napadu na Bardio tri nadaljna letala. Ena ital. podmornica se ni vrnila.

26. julija: Ital. letala so bombardirala Gibraltar in mesto Derno v južni Afriki. Škoda, povzročena po ital. letalih v petrolejskih skladiščih Jaffe, je zelo velika.

27. julija: Ital. letala so metala bombe na aleksandrijsko пристanišče, v vzhodnih predelih Sredozemlja so bombardirala angleško mornarico. Onstran Cirenajke so ital. čete zaplenile 4 oklopne vozove in poškodovale drugih 6. V Bumbadi ob izviru Nila je bil sovražnik zavržen.

29. julija: Onstran cirenajske meje so ital. letala napadala oklopne oddelke in več vozov poškodovale. Sestreljeni sta bili 2 angleški letali, 2 italijanski se nista vrnila.

Anglija.

Angleški poslanik v Washingtonu je nedavno v radio povedal to: „Mi Angleži se ne bojimo ne Hitlerja ne vojne. Če vzdržimo do oktobra, ko se vreme izredno poslabša, pride veliki preokret, kajti v jeseni in zimi ni mogoče v pristaniščih se izkrcati, do vigerdi pa smo dobili ogromno pomoč iz Amerike“. Teden prej je drug angleški diplomat napovedal, da bo Angliji prišla na pomoč predstoječa lakota na evropski celine. Nemški listi komentirajo taka prorokovanja, da preostajata megla in lakota zadnja angleška tolažba. — Londonska vlada nadaljuje s trdimi odredbami, ki naj ojačijo angleško obrambno vojno. Minulo sredo je prišlo v neposredni bližini Londona do ostre zračne bitke med nemškimi in angleškimi letali. Življenje v milijonskem mestu je v trenutku zaostalo, ljudstva pa se je lotil velik strah, da prihaja veliki nemški napad. — Vojni minister Eden se je mudil v severni Irski in je po naključju ubežal atentatu, ki so ga organizirali nanj irski republikanci.

Sovjetska Rusija.

Moskva je uradno zanikala vesti, po katerih bi bila sovjetska vlada sklenila z Anglijo pogodbo o dobavi letal, in da bi bila sovjetska vlada zahtevala od rumunskega kralja, naj sestavi demokratsko vlado, s katero bi bilo sodelovanje obeh držav možno, in končno da bi vodila s Turčijo pogajanja o podvigu medsebojnega uvoza.

Prednja Azija.

Navdušenje Arabcev za osvoboditev narašča. Njihovi listi sedaj naglašajo, da je vsa Sirija, ki obsega milijon hektarjev rodovitne zemlje, po upravi zapadnih plutokratov opustošena. Pričakovati je, da bodo arabski krogi v Egiptu, Palestini in drugih arabskih deželah prejkoslej predložili Angliji svoje politične in gospodarske težnje. Medtem je vlada v Iranu že zahtevala od angleške družbe, ki izkorišča tamšnje petrolejske vrelce in je v zadnjem času iz razumljivih razlogov dobavo petroleja znatno izožila, naj se drži pogodbe ali odstopi koncesijo iranski vladi. Italijanska letala pa so bombardirala angleška petrolejska skladišča v pristanišču Jaffi in uničila 14 velikih rezervoarjev.

Rumunski državniki v Solnogradu.

Zunanji minister v. Ribbentrop sprejema rumunske državnike; na levi min. predsednik Gigurtu, v sredini zunanji minister Manoilescu, Atlantic-Zander M.

Japonska.

Vlada kneza Konoye je izdelala osnovne točke bodoče nacionalne politike Japonske in jih predložila javnosti. Njeno delo bo usmerjeno na odločno obrambo japonskih narodnih interesov, v zunanji politiki bo ozko naslonjeno na osiše Berlin—Rim, na vzhodno-azijskem prostoru uvaja načrtno vojno gospodarstvo s ciljem samoskrbe, v področju vzgoje in propagande pa naglašča reforme v nacionalno-japonskem smislu.

Amerika.

Na otoku Kubi se je minule dni vršila konferenca zastopnikov vseh ameriških držav. Delegati so se bavili s številnimi vprašanji, tako o belgijski, francoski in nizozemski posesti v Ameriki in stališču ameriških držav do teh kolonij, nadalje o gospodarskem sodelovanju ameriških držav in o ukrepih, potrebnih za ohranitev ameriške nevtralnosti in neodvisnosti. Konferenci je predsedoval kubanski zunanji minister.

Teden v besedi.

Führer je brzojavno čestital ital. kralju in abesinskemu cesarju k 40. obletnici zasedbe prestola in dučeju k njegovemu rojstnemu dnevu.

V Rokavu se je nenadno potopil parnik Meknes s 1300 francoskimi vojaki.

V Münchenu je minister Hess otvoril veliko umetnostno razstavo. Razstavilo je svoja dela 751 umetnikov.

Italijani so doslej sestrelili skupno 321 letal in nadkriljujejo Angleže v Sredozemlju.

Francoska vlada je ukinila vsa državna naročila in zaplenila vse industrijske surovine.

Führer Adolf Hitler je poklonil italijanskemu dučeju železniški voz z montiranimi protiletalskimi topovi, ki bodo odslej ščitili dučeja pred morebitnimi nenadnimi napadi iz zraka.

Rumunska vlada je imenovala bivšega zunanjega ministra Gafencu-a za poslanika v Rusiji.

Francoska vlada je sklenila ukrepe proti osebam, ki so od majnika meseca zapustile Francijo brez dovoljenja. Kaznovala jih bo z izdržavljenjem in razlastitvijo njihovega premoženja.

Finančno ministrstvo nove Francije je že preselilo svoj sedež nazaj v Pariz. Istočasno so bile banke, denarni zavodi, zavarovalnice in slična podjetja pozvani, naj se istotako preselijo v Pariz.

Sovjetski poslanik v Beogradu Plutnikov je minuli teden obiskal Oplenac, kjer se nahaja grob kralja Aleksandra, in je tudi počastil grob neznanega junaka na Avali.

Jugoslovanska vlada ostro nastopa proti prostozidarjem in je izvedla preiskavo v prostorih njihove organizacije.

Madžarska poslanca Hubay in Vago, ki sta pred tedni v parlamentu predložila osnutek samouprave narodnih manjšin v državi, sta izgubila svoj poslanski mandat.

Francoska vlada je zaprla bivšega notranjega ministra Mandla, ki je rodom Jud.

Angleška posadka v Gibraltarju je bila zvišana na 10.000 mož. Z utrjevanjem nadaljujejo in enako z izpraznjenjem civilnega prebivalstva.

V Solnogradu je 25. julija umrl inf. general Eugen Beyer vsled bolezni, ki si jo je nakopal na fronti. Za Koroško je izjavil sožalje nadomestni pokrajinski vodja dr. Pachnek.

Balkanska zveza, v kateri so bile u članjene Jugoslavija, Rumunija in Tur-

čija, se bo na željo Jugoslavije razpustila.

Poljsko poslanstvo in poljska generalna konzulata v Madžarski je budimpeštanska vlada minule dni razpustila.

Kanada je uvedla obvezno vojaško službo in takoj vpoklicala letnika 1918 in 1919.

Japonci so zgradili malo letalo, ki ga nazivajo čebela in je nenavadno gibčno. Zgrajeno je za enega moža.

Rumunsko prebivalstvo v Besarabiji se je začelo po meddržavnem dogovoru seliti v Rumunijo.

Od 25. do 29. avgusta se vrši v Lipskem velesjem, kjer bo razstavilo poleg Nemčije še 16 drugih držav. Po obsegu bo to največji velesjem na svetu.

Do 22. julija je zapustilo London skupno 920.000 otrok in se nahajajo sedaj nekje na deželi.

Iz naše države**Delo namesto zlata!**

Gospodarski minister Funk je minuli teden podal domačim in inozemskim časnikařem zanimive izjave o bodočem gospodarskem redu v Evropi. Poudaril je, da Nemčija nikakor ne stremi za tem, da bi druga narodna gospodarstva zasužnjila in podredila, marveč da bi vpostavila njihovo medsebojno dopolnitev. Tudi ni nemška namera ustvariti v Evropi nekako carinsko zvezo med državami. Vendar pa je gotovo, tako je minister naglasil, da zlato odslej ne bo več igralo vloge pri kritju denarnih vrednot. Novo denarno kritje je delo in nedvomno bo po nemškem primeru tudi ostala Evropa svojo valuto zavarovala na ta način. Tudi ni namen Nemčije, da vpostavi gospodarsko neodvisnost Evrope, kot to mislijo Amerikanci, marveč bo skušala izmenjavo blaga med kontinenti čim bolj poživiti.

Vojni vjetniki zaposleni.

Nemčija je postavila v svoje gospodarstvo nad milijon vojnih vjetnikov. Največ je med njimi Poljakov; ostali so Francozi, Belgijci in Angleži, do čim so bili norveški in nizozemski vojaki na Führerjev odlok osvobojeni. Vseh Poljakov v Nemčiji je 700.000 in so zaposleni ponajveč v kmetijstvu. V kratkem bodo na Führerjevo odredbo kot vjetniki odpušeni, a kmetijstvu ohranjeni kot civilni delavci. Francoski, belgijski in angleški vjetniki bodo razdeljeni pretežno na obrtna podjetja.

Več porok, več otrok!

Drž. statistični urad javlja, da je bilo v prvem četrtletju 1940 sklenjenih v vsej državi 240.568 zakonov (v 1. če-

trletju 1939: 164.174). V istem času se je rodilo v državi 52.491 otrok več kakor v letu 1939, skupno 458.678. V Vzhodni marki in še drugih nemških predelih se je število rojstev zvišalo za dobro tretjino.

Preselitev besarabskih in bukovinskih Nemcev.

V Moskvi se je minuli teden mudila nemška komisija in se s pristojnimi uradi pogajala glede izselitve Nemcev iz Besarabije in Bukovine v Nemčijo. Besarabske Nemce je koloniziral ruski car Aleksander pred 126 leti. Vseh je okoli dvestotisoč in so zaposleni največ kot kmetje, rokodelci in obrtniki. — Medtem je bila zaključena izselitvena akcija iz Volinije in Galicije. V zapadne predele bivše Poljske je bilo preseljenih skupno 18.000 nemških družin.

100.000 čeških delavcev v Nemčiji.

Po podatkih čeških listov je v rajhu trenutno zaposlenih 100.000 čeških delavcev. Zaposleni so v industriji in kmetijstvu. Glasom številke praške banke so do 6. julija prenakazali v domovino skupno nad 104 milijone čeških kron.

Vesni iz Jugoslavije**Rojstni dan dr. Vladka Mačka.**

Vodja Hrvatov dr. Vladko Maček je 20. julija praznoval svoj rojstni dan. Za Hrvate je bil ta dan narodni praznik. Zagreb se je odel v narodne zastave, vršila se je slovesna božja služba in nato so množice manifestirale za svojega voditelja. Tudi slovenski in srbski listi so posvetili dr. Mačku

tople članke, slovenski in srbski voditelji pa so mu izrekli svoje iskrene čestitke. Bil je ta dan hkrati praznik jugoslovanske vzajemnosti.

Jugoslovanski minister dr. Krek se je mudil dalje časa v Bolgariji, kjer je prisostvoval združnemu kongresu in imel tudi politične razgovore.

Manjšinske šole na Hrvaškem.

Hrvatski ban dr. Šubašič je odredil, da se v banovini odpro manjšinski oddelki ljudskih šol za tiste otroke, ki niso ne hrvatske, ne srbske in ne slovenske narodnosti. Za otvoritev oddelka je treba vsaj 30 otrok, ban sme dovoliti oddelke tudi že za 25 otrok, stariši morajo svojo željo glede manjšinskih oddelkov izjaviti. Hrvatom je obisk manjšinskih šol prepovedan.

Slovenska univerza — popolna.

Prosvetni minister dr. Korošec je podpisal odlok, po katerem dobi medicinska fakulteta v Ljubljani polnih 10 semestrov. Istočasno bodo postopoma tvorjeni potrebni znanstveni zavodi, tako klinike, ki bodo spopolnile splošno bolnico. Ministrov odlok je izzval v Sloveniji veliko veselje, ker je sedaj ljubljanska univerza dovršena.

Slovenski dijaški tabor.

V Kamniku so minule dni taborovali slovenski dijaki in dijakinje. Dijaški tabor je po svojem sporedu in poteku vzbudil zanimanje vse javnosti, ki pričakuje od dijaštva, da bo v sedanjem času zastavilo vse svoje sile v procvit svoje države.

Viharji in toča.

Nekatere jugoslovanske predele je minuli teden obiskalo hudo neurje. Strašni viharji so divjali na Hrvaškem, v Bosni in Vojvodini. V slovenskem Zagorju in Trbovljah je prišlo med nevihto in točo do hudih poplav. Samo škodo v Trbovljah cenijo na 2 milijona din. V nekaterih obrežnih dalmatinskih krajih je morje prestopilo bregove.

Slovensko kmetijstvo kaže v zadnjem desetletju velik napredek. O tem sledeči primer iz zadnje dobe: Kmetijska zbornica v Ljubljani je zaprosila bansko upravo, naj po svojih strokovnjakih in zavodih ugotovi, katero kmetijsko orodje in kateri stroji so za razmere v Sloveniji najbolj potrebni in najbolj primerni. Banska uprava naj vodi seznam vseh onih strojev in orodij, ki so za slovenskega kmeta najbolj priporočljivi. Kmet, ki bi želel kupiti eno ali drugo stvar, ima v seznamu zanesljivega svetovalca. Uprava je želji ustregla in s tem ustvarila važen predpogoj za umno racionalizacijo kmetijskega gospodarstva.

To in ono: V Somboru so odkrili spomenik kralja Aleksandra. — 15 novomašnikov je letos dala Slovenska

Podlistek

Prosto po I. U.

Črni Jurij.

Odlomek iz srbske zgodovine.
(6. nadaljevanje.)

„Kaj, v skalnato gnezdo se hočeš predrzniti?“

„To mislim storiti“, odvrne kozji pastir, „in sem tudi popolnoma prepričan, da mi bodo janičarji radi dovolili vhod, videči brhko srbsko deklico; za silo pa sem preskrbljen s potrebnim.“

Pri zadnjih besedah izvleče Janko bodalce, katero pa zopet varno skrrije.

Ponosno ogleduje Kara svojega bodočega svaka. Čez nekaj časa ga vpraša: „Kaj hočeš dovršiti v trdnjavi, Janko?“

„Najprvo hočem zvedeti za sestro“, odvrne Janko; „če se je njej kaj žalega storilo, platil bode Alij s svojo smrtjo; če se mi pa posreči moj naklep, dobimo v kratkem celo druhal janičarjev v naše roke. Za zdaj z Bogom, Kara; Milenki bom izročil tvoj pozdrav. Začudila se bo, ko zasliši, da si ti med tem časom postal poveljnik Srbije.“

S temi besedami se poslovi Janko od Kare in gre naravnost proti bregu, na katerem je stala trdnjava, žensko hojo pa je znal dobro oponašati.

Na podnožju brega je stalo nekaj Srbov na straži.

Začudeni opazujejo deklico, kako se skrivaj približuje vratom sovražne trdnjave.

„Fej, sram te bodi! izdajalka, za janičarji hodi“, so kričali Srbi.

„Ustrelil jo bom“, kriči eden izmed stražnikov in nastavi dolgoceveno puško.

„Pustite, malopridnico“, odvrne zopet drugi, toda prvi je že napel petelina, puška se sproži, začuje se strel in svinec ploskne proti skalovji.

Janko zbeži proti vratom, nad katerimi je bilo videti turbane janičarjev.

„Pustite me noter!“ prosi jih Janko pohlevno, kakor bi bil ves prestrašen. „Preganjana sem, rešite me, prosim vas pri Alahu in Muhamedu, njegovem proroku!“

Ko načelnik straže spozna, da je uboga, od Srbov preganjana ženska, ukaže ubežnici odpreti vrata.

Vrata režavo zaškripljejo, Janko stopi v trdnjavo.

„Kaj bi rada pri nas, deklica?“ jo vpraša načelnik straže, Ahmet Seir.

„Dolže me, da sem umorila srbskega vojaka“, odgovori deklica. „Kako sem vam hvaležna, da ste mi dovolili vstop. Razsrieni vojaki umorjenega tovariša me iščejo, bili so mi že

za petami in umorili bi me bili, jaz pa sem nedolžna, verjemite mi!“

„Ha, ha“, zasmeji se vodja, „nas pač malo briga, če si umorila kakega puntarja. Pozdravljam te pristrčno, dragi otrok, pri nas ti bo dobro šlo: ne boj se, golobičica, vsaj nismo trinogi, posebno tacim brhkim deklicam ne. — Kmalu bi bil pozabil naznaniti ta dogodek svojemu načelniku.“

Po teh besedah si krivo, z dragocebnimi kamni ozaljšano sabljo pripaše bolj na trdo, deklici pa veli naj čaka na njegov povratak.

Čez nekaj časa se vrne ter ji pravi osorno: „Ukazano mi je, da te priženem pred mojega gospoda, idi torej z menoj!“

Izpregovorivši te besede se podá na dolgo dvorišče in Janko gre za njim.

Ahmet Seir stopi v veliko kamnito hišo, odpre duri ter spremlja srbsko deklico v bogato opravljeno sobo. V tej je ležal na blazinah strahoviti Alij.

Bilo mu je kach štirideset let, njegova zunanost je bila nedopadljiva. Njegove divje, globoko ležeče oči so se lesketale zelo neprijazno. Okoli njegovih širokih in gnjusnih ust so bile videti grde gube, nizko, široko čelo je bilo pokrito z iasmi, podobnimi ščetinam, med njimi je bilo zapaziti nekoliko sivih.

Z rokama navskriž stopi Ahmet pred svojega gospoda, se globoko prikloni in pravi: „Tu je srbska deklica, vaša milost!“

Oči trinogove se obrnejo na Janka in zadovoljen se obrne proti svojemu podložniku:

„Lepa deklica!“ mrmra, „hvala ti Ahmet.“

Ta se zopet globoko prikloni in odide.

„Pojdi bliže, otrok moj“, nagovori jo čez nekaj časa in se reži ves vesel.

Janko uboga.

„Tvoja usoda mi je znana, draga moja“, nadaljuje janičar, „veseli pa me, da sem našel v tebi srbsko deklico, ki se ne obnaša tako divje kakor druge, katerim želim dobro.“

Tu imamo tebi enako deklico, katera mi da mnogo opraviti in je ne morem spokoriti; upam pa, da to dosežem s tvojo pomočjo.“

„Kako se imenuje rojakinja, če smem vprašati?“ dé Janko.

„Prav dobro, otrok moj“, namuzne se Alij, „kakor vidim, ti je dal Alah mnogo razuma. Prva Srbkinja si, katera je svoj ponos pozabila in govori z menoj.“

Pri Mohamedovi bradi! lepo te bom nadaril.

(Dalje sledi.)

Krajina, trije od teh so darovali prvo daritev v tujini, eden v južni Ameriki, drugi na Japonskem in tretji v Indiji. — Prva slovenska zavarovalnica, Vzajemna zavarovalnica, je praznovala svojo 40. letnico. — Od 31. avgusta do 9. septembra se vrši jesenski ljubljanski velesjem. — Srbska gimnazija v Sremskih Karlovcih je praznovala svojo 150. letnico. — V nedeljo 4. avgusta bodo slovenska prosvetna društva proslavila 10. letnico škofa dr. Rožmana.

Mohorjeva družba.

1860—1940.

V juliju je praznovala družba sv. Mohorja, prvo slovensko knjižno društvo, svojo osemdesetletnico. Na pobudo poznejšega slovenskega škofa Antona Martina Slomška je bila v letu 1860, na praznik sv. Cirila in Metod, preosnovana v bratovščino. Tako so kazale tedanje politične prilike in v obliki bratovščine je hitro napredovala, da je leta 1890. dosegla 90.000 članov. Bila je dolga desetletja nekako zatočišče slovenskih pesnikov in pisateljev in njen sedež, Celovec, osrčje slovenskega kulturnega življenja. Nič čuda, če se je Mohorjev odbor zato odločil, da sežida v Celovcu Mohorjev dom za lastno tiskarno, knjigovoznico in uradne prostore. Kmalu, v letu dni je stala v Vetrinjski ulici, sedanjem Hubert-Klausner-Ringu 26, reprezentativna hiša, katere pročelje krasi dekorativna slika sv. Mohorja in Fortunata. Družba se je ob prizadevanju neumornih odbornikov razcvetela in je leta 1917. dosegla preko 90.000 udov. Po letu 1919 se je nato razdelila v jugoslovansko in koroško-slovensko vejo, prva je imela svoj novi sedež v Celju, sedež druge je ostal v Celovcu. Splošne prilike so celovski družbi narekivale nujnost, da se je po letu 1920 izožila na posredovanje letnega književnega daru celjske sestrske družbe koroškim družbenikom.

Že danes je možno in tudi umestno podajati oceno družbinega kulturnega dela. Njen ustanovitelj je škof Slomšek, eden največjih Slovencev in največjih čestilcev bratov sv. Cirila in Metod, škof, ki je ustanavljal med nami slovenske nedeljske šole in prve slovenske šolske knjige. Poleg Slomška sta stala družbi ob rojstvu še slovenski slovničar Anton Janežič, njen prvi tajnik, in prvi naš politični voditelj Andrej Einspieler. In kar je bilo poznejših celovških Slovencev, so videli in vidijo v Mohorjevi družbi matico slovenskega kulturnega gibanja in najnazornejši dokaz slovenstva na Koroškem.

Leto za letom so prihajale Mohorjeve knjige po dolinah, do vsake gorske vasice in so učile narod slovensko brati in pisati. Da je analfabetizem iz naših vasi pregnan in se narod sme prištevati v vrsto kulturnih evropskih narodov, to je zasluga Mohorjeve družbe. Nad 81 milijonov knjig se je v teku 80 let razdelilo med najširše plasti našega naroda in zimski družinski večeri ob Mohorjevih knjigah so postali prava slovenska ljudska visoka šola. Mohorjeva družba je oblikovala slovensko narodno zavest. V Celovcu so se nekdanji družili stiki slovenstva v domovini in za mejami, tod so bili naslovi poverjenikov iz Amerike, Afrike in Avstralije. Kar je nemštvu organizacija za nemštvo v inozemstvu, to je bila Slovincem Mohorjeva družba izza 80 let.

Nočemo prezreti, kaj je nudila družba nam koroškim Slovincem posebej. Prav nam je najprej namenil Slomšek svoje berilo „Blaže in Nežica“ in tradicijo naše prve šolske knjige so nadaljevale Mohorjeve letne knjige, med temi v prvi vrsti Mohorjev koledar. V kolikor je naše ljudstvo zmožno, da se izraža v pismeni slovenščini in mu je tako dostopna sodobna slovenska knjiga in sodobni slovenski tisk, je v prvo zasluga Mohorjeve družbe. Dobršen kos naše duhovne, duševne in gospodarske kulture izvira iz družbine prosvete. Bila je Mohorjeva knjiga nam, ki vemo ceniti važnost elementarnega pouka v maternem jeziku in se zanj zaman potegujemo v javnem

šolstvu, naša narodna šola, šola slovenske kulture in slovenske zvestobe.

Učila nas je družba narodnega duha, ki ga sodobne prilike uprav poveljuje: narod, to je družina bratov in sester enega duha, ene kulture in ene, skupne usode in naj si sedaj brate in sestre ločijo oceani, kontinenti ali po-

litične meje. Ob družbini osemdesetletnici se ji koroški Slovenci klanjamo iz tega, slovenskega duha. Tudi v bodoče hočemo ljubiti slovensko knjigo in spoštovati slovenski tisk, kakor nas je učila naša matica, in tako za novo desetletje in stoletje izpričevati našo slovensko zvestobo.

Čirom naše zemlje

René Bazin — V. B.

Ob bretonskem ognjišču.

Mož in žena sta sedela na pragu hiše vrhu griča, glava jima je počivala v dlaneh. On je bil velik, ona majhna, oba sta bila prava Bretonca starega rodu. Mrak se je pričel spuščati.

Rdeč, kot nit tenak trak, nekaj milj dolg, tu in tam bolj ozek zaradi daljne valovitosti zemlje, je razgrinjal pred njunimi očmi vso brezmejnost obzorja, ki je ležalo pred njima. Svetloba je vedno bolj pojenjavala, ni je bilo več v razkropljenih gručah oblakov, ki so pregrinjali nebo, niti poslednji žarki sonca. Dolinice in parobki so bežali v neprestanem valovanju. Vse je viselo v eno smer, tropi oblakov na nebu, kepice megel v gubah listja. Vse je spalo. Kot rezka vonjava se je v presledkih širilo naokoli dihanje gozda v noči. Na gozdni meji nekaj sto metrov pod hišo je ležala rjavemu madežu podobna goljava. Poleg je bil še mršav košček polja, na katerem so ajdo že poželi in prav blizu je v majhnem, s košeničico pojasnem bregu visela pristava Ros Oritton.

Bila sta revna. Ko je odložil vojaško suknjo, se je poročil z dekletom, ki je služilo v župnišču d'Yffinaie, ki ni mnogo oddaljeno od ploeuske fare. Njen oče je bil mornar. Prihranila si je nekaj sto frankov, imela je nedolžne oči, ki so ji živo strmele izpod avbice s krajci, zavihanimi kot ciklamnovi listi. On pa ni imel niti božjaka. Kaj naj bi le imel vojak, ki se povrne od polka? Toda ne zaradi njenega denarja, ampak zaradi tega, ker jo je imel rad, se je poročil z njo. In ker je bil na slovesu kot priden, vztrajen delavec, je mogel vzeti v zakup štiri hektarje slabe zemlje, dvajset jablan ter kočico, ki je bila pol hlev, v katerem je bilo njuno edino živinče, krava in pol bivališče za ljudi. Vsi, ljudje in žival, so spali pod istim slamnatim, meter debelim in od mahu porjavelim krovom. To je bila pristava Ros Guignon. Vendar se jima ni dobro godilo. V šestih letih zakona se je rodilo troje otrok, od katerih je bil najmlajši Joel, star komaj šest mesecev. Mati je komaj zmogla pomagati možu v težkih dnevih tegob in bolečin, ko je bilo treba sejati, orati, pleti in žeti. Oves se je slabo prodajal, ajde je bilo skoro za dom premalo, gozdna senca, globoke korenine hrastov in bodičevja pa so vedno bolj zmanjševale že itak pičlo žetev.

Noč se je spuščala, vsa tiha in vlažna, prav taka kot tiste poslednje septemberske noči. Za Jeanom Louaruom in njegovo ženo se je v izbi slišal šum, enoličen šum zibelke, ki jo je petletna Noémi vztrajno gugala z vrvice, privezano okoli prsta. Hotela je uspraviti malega Joela. Vsi so molčali, strme gledali nekam v daljavo, morda v vedno bolj ozek trak rdečega sija, ki je še visel nad gozdom. Kaplje rose so se zdaj pa zdaj spustile iz slamnatih biljk strehe in padale možu za vrat, ne da bi ga mogle zbuditi iz sanj. Počivala sta, prsi so poželjivo vdihavale svežo sapo, zdelo bi se, da ne mislita na nič, če jima ne bi skrb vrezala globokih gub v obraz, skrb, ki jo je rodila njuna revščina. In ta skrb jima ni dala počivati.

Škripanje zibke je zamrlo, slabo uspravani otrok je zavekal. Žena se je obrnila proti kotu sobe:

„Potegni vendar, Noémi! Zakaj ne vlečeš?“

Noémi ni odgovorila, rahli šum zibelke se je znova začel.

Toda oče se je zbudil iz misli, v katere je bil zatopljen in trudno dejal:

„Morali bomo prodati kravo.“

„Da,“ je mrtvo ponovila žena, „prodati jo bomo morali.“

Nista prvokrat govorila o tem, da bosta peljala na semenj edino žival, ki sta jo imela v hlevu. Le odločiti se nista mogla, čakala sta drugega sredstva za rešitev, ne da bi vedela za kate-rega.

„Se pred zimo jo bomo morali prodati,“ je pristavil Louaru.

Potem je umolknil. Mali Joel je zaspal. Noben šum se ni več vzbudil v pristavi, niti ne v brezkončni planjavi, ki se je razprostirala okoli nje. Luč zahajajočega sonca je postala skoro nevidna. Bližala se je ura, ko se dvignejo iz goščav divje živali, volkovi, lisice in potikujoče se kune, ko z napetim vratom vohajo v noč in hipoma, s šapami stresaje pričnejo divjati po mrčnih in skritih stezicah, za plenom.

„Straža na jugu“ je naslov novega filma, ki naj pokaže Koroško, deželo, ljudstvo in zgodovino. Namen mu je, da se tudi na platnu ohrani spomin na boje za branitev in obstoj nemštva v Koroški, v najskrajnejšem predelu Velike Nemčije na jugu.

Naši dečli.
fot. Linhart.

St. Ruprecht — St. Rupert pri Velikovu. V zatišju je 21. julija pri nas daroval zlato sv. mašo tod bivajoči č. g. Ivan Čukovič, župnik v pokoju. Jubilat je Hrvat iz Gradišanske in je v vrsti odličnih prosvetiteljev svojega ljudstva. Uspešno je pred desetletji zastavljal svoje večje pero za podvig duhovne kulture gradiščanskih Hrvatov. Izdal je več molitvenih knjižic, namenjenih za mesec maj, za marijanske shode, razlagajočih svetost duhovniškega poklica, važnost nedelje i. dr. Pisal je tudi v nemškem in ogrskem jeziku. Še sedaj ves gori za mlade hrvatske bogoslovce. „Hrvatske Novine“ so mu k jubileju posvetile pristrčen članek. Jubilejna sv. daritev, katere se je udeležila velika množica domačinov, je bila iskrena proslava božje dobrotljivosti in molitev k Vsemogočnemu, naj dodeli blagemu duhovniku lep življenjski večer.

Z vrha Macna. Na dan sv. Ane se obhaja na Macnu žegnanje ali vsaj največji praznik v cerkvi, ki stoji v višini 1620 metrov. Krasen razgled je odtod in izredno lepo vremo je privabilo tudi letos do 200 oseb na vrh. Božjo službo je opravil č. g. župnik iz Glinj, h katerega fari kraj spada. — Odkod ime Macen? Rajni profesor Šajnik navaja imena iz boroveljskega okraja in kako so nastala. O gori Macen pa pravi: Mačka — Macina gora, Macen (Katzenbuckel). Če pogledamo iz Roža proti gori, je v velikem res podoba čepeče mačke.

Ferlach — Borovlje. Dne 29. julija t. l. se je preselila tukajšnja poštna uprava iz dosedanjega poslopja v hišo „Rosentalerhof“. Pred kakimi 30 leti je bil poštni urad v Tonijevi hiši, kjer je danes trafika Outschar. Ker prostori niso več odgovarjali času, je zidala Vorschubkasse pri Boštu hišo, kjer je poslovala pošta do današnjega dne. Pred kratkim so tudi te prostore modernizirali, a kakor kaže, niso več zadostovali sedanjemu času. Lokale, kjer je imel prodajalno Wirtschaftsverein, so se nanovo preuredili in poštna uprava ima sedaj tam svoje uradne prostore in tako svoj sedež sredi Borovelj.

Nesreča na Obirju. Predzadnje nedeljo se je mudila na Obirju večja dunajska družba, med njimi tudi v Medborovnici pri poletnem delu zaposlena dijakinja Herta Brandstätter. Ko so turisti odhajali z vrha v smeri proti Selam, je imenovana na nepojasnjen način zašla in treščila preko 10 m visoke skale. Poškodovana se je na glavi in nogah. Šmarješki orožniki so takoj pripravili reševalno ekspedicijo in so ponosrečno spravili v celovško bolnico, kjer se nahaja izven resne nevarnosti.

Finkenstein — Bekštanj. (Uboj.) V neki gostilni v Korpičah pri Brnci se je nedavno sprl 47 letni delavec Jožef Ziak, zaposlen pri lesnem podjetju Katz und Klump, z nekim možakarjem. V pretepu je odnesel hudo poškodbo na glavi. S težavo je prilezel domov in takoj padel v nezavest. Prepeljali so ga nato v beljaško bolnico, kjer je po par urah izdihnil. Udarec v gostilni mu je prebil lobanjo. Ziak zapušča ženo in tri nedoletne otroke, s katerimi sočustvuje vsa okolica.

Na Jezerskem v Jugoslaviji je umrl v visoki starosti 84 let veleposestnik g. Ignacij Muri, ki je bil daleč okrog poznan kot dober gospodar in ugleden mož. Pol stoletja je gospodaril na Murijevi domačiji, ki je že več sto let v posesti tega rodu. Njegov brat bivši deželni poslanec je postavil Kazino ob glavni cesti, ki stoji na Murijevem zemljišču. Pokojni Ignacij Muri je bil dolgo vrsto let župan in cerkveni ključar. V srečnem zakonu s soprogo Magdo se mu je rodilo 16 otrok, od katerih je še 10 živih, 6 fantov in 4 dekleta. Vsi so dobro preskrbljeni in na uglednih mestih. Od sinov je eden duhovnik, drugi inženir, tretji je poštar, dva gospodarita doma. Hčere so večinoma poročene, najmlajša Magda se je lani poročila z odvetnikom g. dr. Megušarjem iz Kranja. Posebna značilnost za pokojnega Murija je bila ta, da je hodil vsak dan z ženo k sv. maši, če mu je le dopuščalo zdravje, oziroma delo. Pred nedavnim časom je posestvo izročil sinu Ivanu in je sam užival zasluženi pokoj. Najdobri, verni mož počiva v miru, sorodnikom naše globoko sožalje.

Razpust Družbe sv. Mohorja. Odbor družbe sv. Mohorja je v juniju sprejel odlok sledeče vsebine: „Državni namestnik za Koroško — V Celovcu, dne 22. majnika 1940. Odlok. — Na podlagi § 24. društva zakona od 15. novembra 1867 RBL Nr. 134 se društvo „Družba sv. Mohorja“ s sedežem v Celovcu, ki obstoja na podlagi odloka svoječasnega dež. prezidenta Koroške iz leta 1860 Zl. 338 Präs. razpušča in prepove. Proti odloku je možen tekem 2 tednov pismenim ali telegrafskim potom priziv na drž. namestnika v Celovcu. Utemeljitev: Društvo ne odgovarja več pogojem svojega pravnega obstoja, stremljenja te bratovščine grede daleko preko dušnopastirske brige za koroške Slovence. Tako ne spada izdajanje, posredovanje in širjenje leposlovnih, obče koristnih knjig, kot to poudarja § 3. pravil, v dušnopastirski delokrog, marveč je nezaželen in nedovoljen posveten delokrog, kakršen je po veljavnih predpisih izrazito verski organizaciji načelno prepovedan. Z ozirom na predpise kazenskega zakonika je vsako delovanje, ki bi pomenilo poizkus nadaljevanja te organizacije ali novo ustanovitev v drugi obliki z istimi ali sličnimi cilji, prepovedano. V zastopstvu vladni prezident Pawlowski.

Nase gospodarstvo

Industrializacija kmetijstva.

Na veliki farmi v ameriški državi Montani imajo v obratu kmetijski stroj, ki je pravi čudež moderne tehnike. Kot monterji mu služijo trije delavci, ki imajo največ opravka z volani in vijaki, z zalaganjem stroja s kurivom in z nadzorstvom njegovega dela. Ta stroj ume vse, on orje, vlačí in seje, žanje, suši, mlati in spravlja žito v vreče. Po velikosti je kolos, njegova cena bi po naših vrednotah dosegala višino srednjega posestva. Orači, ženjice, mlatiči in kar že običajno spada h poljskim delavcem, so odveč, v eni uri napravi stroj več kakor 7 delavcev v 2 dneh. Pridelek na hektar pa je nižji od najnižjega hektarnega donosa pri nas. Zato pa se je ta tehniški čudež uveljavil samo v deželah, katerim ni treba štediti s kmetijsko zemljo in koder je kmetijsko gospodarstvo bolj špekulacija kakor pa življenjski poklic.

S tem pa vprašanje kmetijske industrializacije še nikakor ni odpravljeno s sveta. Posebno naša država polaga izredno važnost na to, da se strojna industrija vztrajno posveča problemu, kako pomaga kmetijstvu z mehaničnimi sredstvi. Po mnogih poizkusih se je tod uveljavilo načelo, da sta oni stroj in ono orodje v kmetijstvu najpraktičnejša, ki ustrezata kmetijskim potrebam na čim več načinov. Tako se je po par poizkusih dobila udomačil mali vlačilec z gumijastimi kolesi in prikolico. Z njim se lahko orje, spravlja gnoj, žito, les, skratka vse vožnje, ki so na kmetiji potrebne. Stroj dela poceni, hitro in temeljito. Z njim se naprimer lahko istočasno orje in povlači. Drug tak stroj nosi naslov „Vielfachgerät“ in ima poleg voza nekak okvir, kjer zamoremo pritrditi brani podobno orodje ali ostru rezila, ki markirajo jame za saditev krompirja, ali nekake motike, ki okopavajo krompir ali koruzo i. dr. Najnovejši stroji imajo tudi že priprave za seme in setev, za gnoj in trošenje. Iz obeh primerov vidimo, da skuša strojna industrija iznajti za kmetijstvo stroj, ki bi bil vsestransko uporaben in bi res zamogel nadomestiti dragega konja. Tudi vprašanje, kako se pri takem stroju izognemo pogonu z bencinom, so že načeli. Trenutno se bavijo s poizkusi, kako bi se dala izrabiti električna sila za pogon tovrstnih strojev. Baje so se dobro obnesli.

Pri nabavi specialnih kmetijskih strojev, tako sejalcev, trijerjev, kosilcev, mlatilcev i. dr. se očitno dobro obnese soseščina. Česar ne zmore en sam posestnik, to lahko dosežejo trije, pet ali več sosedov. V tem pravcu se dovoljujejo tudi razne državne podpore.

Pogledi na italijansko in tudi sovjetsko kmetijstvo, v prvi vrsti na nemško kažejo, da bodo države v vedno večji meri posevele pozornost temu, da ohranijo svoje kmete in njihova gospodarstva. Eden važnih pripomočkov k ohranitvi je olajšanje in pocenitev kmetijskega dela in to potom industrializacije. V to naj se usmerijo tudi pogledi naših kmetov.

Kmetijsko šolstvo v Južni marki. Do leta 1938 je bilo na Koroškem in Štajerskem skupno ustanovljenih 12 kmetijskih strokovnih šol. V zadnjih letih so se pridružile tri nadaljne in sicer gospodinjske šole. Predvidenih pa je še 13 novih kmetijskih in 16 gospodinjskih šol. Po možnosti dobi ob času vsako kmečko okrožje svojo kmetijsko in gospodinjsko šolo.

Soseščina je zlata pomoč! — Posebno ob košnji je bilo čutiti precejšno pomanjkanje ljudi. Vojna se pač čuti tudi na deželi. Srečni so, koder je dovolj delavk in so na razpolago še starejši moški. Še bolj pa je razveseljivo, da si ljudje znajo medsebojno pomagati in da gre vse letno delo kljub težkočam dobro od rok. Dober sosed je danes zlat, to ve že sleherni hiša. Osebnostno razprtije, napačni ponos in posebno mrzla sebičnost niso pri naših razmerah nikakor na mestu. V velikih

časih si pojdimo vsi medsebojno na roko, pomagajmo, kjer je potreba, in tako utrjujmo medsebojno zaupanje. Kdo ve, če ne bo naša pomoč drugim kedaj nam samim v velik prid!

Z delovno živino imejmo usmiljenje! Ne puščajmo, da bi konje, vole, krave mučile strupene muhe, zolji in obadi. Nikar je ne zanemarjajmo, kadar trpi žejo. Ne komatajmo vprežne živine v najbolj vročih popoldanskih urah. Ne zahtevajmo od živali več kakor premore, posebno pa je ne pretepajmo in ne preklinjajmo. Tako ravnajo le zločinci, ki nimajo nobenega srca, a nikakor pošteni gospodarji.

O konzerviranju jajc zgovorno povejo sledeče številke. Po 8 mesečni vložbi jajc se je od 100 komadov pokvarilo v solni vodi 100, v papirju 80, v raztopljeni salicilovi kislini 75, v soli 70, v otrobih 65, parafinu 60, v galunovi vodi 50, v vodotopnem steklu (Wasserglas) 40, v svinjski masti 35, v lesnem pepelu 25, v apneni vodi 0, v vodotopni stekleni raztopini 0, v garantolu 0. Te številke našim gospodinjam v vednost!

Kako množimo kolerabe. Za naše gospodinje imamo zanimivo vest. Kadar spravlja prve nežne kolerabne glavice, naj nikar ne trgajo sadike s korenino iz zemlje, marveč naj glavice prirežejo tako, da ostanejo korenje, stebelce in še par očesc v spodnjem delu glavice nepoškodovani. V par dneh bodo pognale nove glavice in tudi le-te lahko enako previdno odrežejo, da bodo letno pridelale na eni sami sadiki 5 do 6 glavice za kuhinjo in še dovolj listov za prašičke.

Rženi rožički, t. j. črno rženo zrnje, vsebujejo strup, ki ga uporabljajo apoteke in drogerije. Zato se rožički dobro prodajajo in sicer plačujejo za kilogram 6 do 8 mark. Ponekod so pred leti zaposlili šolsko mladino, da je zbirala rožičke in nabrala prav lepo količino. Kjer je več drobiža pri hiši, se bo tod koristno zaposlil in si zaslužil par mark.

Žitni hrošč, ki se najraje loti rži, je nevaren škodljivec in je gost domala vsake druge kašče. Je črne barve in neverjetno požrešen. Ubranimo se ga najprej s skrajno čistočo. Predno nasujemo novo žito v kašče, bomo slednje temeljito izčistili. Iz kotov in luknjic bomo odstranili ostanke starega zrnja. Če je še starega žita v kaščah, ga bomo presuli in bežeče škodljivce pokončali. Za večje množine žita svetujemo uporabo tekočih protisredstev, od katerih pa se smemo posluževati samo določenih.

Sadne stiskalnice smejo kupovati sadje za mošt samo na podlagi posebnih dovoljenj, ki jih jim dostavi na željo pristojna sadjarska zveza. Brez teh dovoljenj je nakup prepovedan, zanje je bilo treba prositi do 1. avgusta 1940.

Cene za teleta in ovce. Cene za ovce so bile doslej enkratno določene, dočim so cene za teleta v presledkih imenovali posebni tržni uradi. S 15. julijem določa cene telet in ovac glavna nemška živinorejska zveza. Pri teletih se vrsta a) in b) združita in je zanj določena ena sama cena. To vsled prepovedi uporabljanja neposnetega mleka za krmljenje telet. Določene cene so veljavne za nakup živali po mestnih živinskih tržiščih, pri nas celovškem, vendar se tudi cene ostalih predelov ravnajo po tržnih cenah in jih ne smejo prekoračiti.

Cene za zgodnji krompir: bela, modra in rdeča vrsta 100 kg RM 7,40, rumena, okrogla 8,20, rumena, podolgovata 9.— (cena za producenta), 11.—, 12.—, 13.— RM (cena za konzumenta pri neposrednem nakupu), 12.—, 13.— in 14.— RM (cena pri veletrgovcu). Kdor prodaja neposredno konzumentom, sme vračunati običajni vmesni prispevek.

Celovški živinski trg koncem julija: Volj AA 101, biki B 73, krave A 85, B 77, C 65, D 46, telice A 87, svinje (nad 150 kg) 125, (135 do 149,5 kg) 122, (120 do 134,5 kg) 120, (90 do 119,5 kg) 116, (80 do 89,5 kg) 116, (60 do 79,5 kg) 106, pitane svinje 122, ostale 110 pf za kg žive teže. — Teleta A 150, B 130, C 116, D 100, ovce B 130 pf za kg.

Zanimivosti iz vsega sveta.

O bojnem letalstvu.

Modernemu vojnemu letalstvu je položila temelj svetovna vojna, v kateri so se prvič pojavila neoborožena izvidna letala. Ob koncu svetovne vojne pa poznamo že razliko med letali za bližnje in daljne izvidne polete ter artilerijskimi izvidniki. Prav tako poznamo tudi že bojne aeroplane, katerih naloga je bila napad v nizkem letenju s strojnimi in lahkiimi bombami na sovražne položaje ali pa premikajoče se pehotne in motorizirane kolone. Takrat se pojavi prvič bombno letalo, pri katerem je bila največja pažnja posvečena velikemu akcijskemu radiju in visoki nosilnosti. Poznamo tudi že pomorsko letalstvo s tremi najvažnejšimi tipi: izvidnikom, bombnikom odnosno torpednim aeroplanom in lovcem.

Po svetovni vojni je razvoj bojnega letalstva hitro napredoval in je iz priprostih začetkov ustvaril novo, najnevarnejše orožje, ki danes ni več pomozno sredstvo vojske in mornarice kot v prejšnji vojni, temveč je samostojen del vsake oborožene sile.

V naši državi si je stekel velike zasluge za podvig bojnega letalstva državni maršal **Göring**, ki je nemško vojno letalstvo zgradil takorekoč iz nič. Danes Nemčija v zraku nadkriljuje vse države sveta.

V modernem vojnem letalstvu igra posebno vlogo bombna avijatika; tvorijo jo bombniki, ki jih z ozirom na naloge delimo v lahke, srednje in težke. K njim spada tudi poseben tip bombnika, ki je v Španiji in zlasti v poteku sedanje vojske pokazal izredno udarno silo, to je — strmoglavec. Medtem ko odvržejo normalni bombniki svoj tovor v horizontalnem letenju in se v tem primeru uporabljajo posebne merilne naprave, ki pokažejo trenutek, v katerem je treba bombo odvreči, se strmoglavci z velike višine nenadoma v strmem padanju spustijo nekaj sto metrov nad svoj cilj, odvržejo bombe ter se v istem trenutku zopet strmo dvignejo, da se tako izognejo delovanju protiletalskih topov in strojnic. Strmoglavci so posebno nevarni premikajočim se ciljem, n. pr. bojnim ladjam, pa tudi za zelo utrjene cilje, na bunkerje, so se uporabljali z velikim uspehom.

Težki bombniki nosijo preko 1000 kilobomb in služijo za napade daleč v globino nasprotnikovega ozemlja. Opredeljeni so s sprejemnimi in oddajnimi postajami in z vsemi instrumenti za nočne polete. Srednji in lahki bombniki služijo za napade, ki niso predaleč oddaljeni od fronte. Ker imajo računati z zračnimi borbami, imajo poleg velike brzine še to prednost, da so močno oboroženi in izredno okretni.

Kupčija z ženo. Človeku se zdi kar neverjetno, da bi dandanašnji še kdo utegnil v Evropi kupovati in prodajati žene. Na žalost se taki primeri še vedno dogajajo, kakor kaže naslednje poročilo: Bolgarski kmet Ženko Kuranov je nedavno tega z nekim sosedom zamenjal svojo mlado, lepo ženo Vero za dobro kravo mlekarico. Sosed pa se je kmalu skesal, ker se lepa Vera kot gospodinja ni obnesla, in zahteval od Kuranova, naj vzame ženo nazaj in naj mu vrne kravo. Ker Kuranov na to ni hotel pristati, ga je šel sosed tožiti. Pred sodnikom je Kuranov dokazoval, da je njegova žena sicer lena, vendar pa zelo lepa, krava pa da sicer daje dosti mleka, vendar pa je trmasta in muhasta, torej se vse to nekako izravna. Sodnik je ovrgel razloge in utemeljitve in obsodil oba kmeta, jima predočil njuno nemoralno početje, hkrati pa dal zapleniti kravo. Kaj se je zgodilo z ženo — o tem poročilo molči.

Simpatični ljudje. V čem je skrivnost simpatije? Popolnoma je ne moremo razjasniti; vse, kar moremo, je to, da pri posameznem človeku rečemo, ali nam je simpatičen ali ne, in največkrat naletimo tudi pri dotičniku na isti občutek. Če se ta občutek izjemoma ne sklada z njegovim občutkom,

in če slišimo od koga tretjega, da smo nekemu, ki ga mi ne maramo, zelo simpatični, tedaj nam to dobro de in pogosto se zgodi, da nato izpremenimo svoje mnenje in se nam človek, ki nam je bil vedno nesimpatičen, mahoma zazdi prijeten in prijazen. Da se pa nazadnje največkrat vrnemo k prvotnemu mnenju, je takisto stara in znana resnica. A kje so vobče korenine simpatije? Morda nastane simpatija zaradi tega, ker so v drugem človeku lastnosti, ki jih iščemo. Saj smo vendarle samo polovica neke celote. Dostikrat vpliva na nastanek simpatije telesna lepota ali vsaj estetičnost telesa. Izraziti nedostatki v človekovi vnanjosti utegnejo občutljive ljudi tolikanj motiti, da kratkoma onemogočajo simpatijo, ki bi se drugače lahko razvila, in nikomur ne bo škodilo, če ob priložnosti samega sebe preizkusi na to stran.

V Španiji nameravajo porušena mesta zgraditi po enotnem načrtu. Tozadevno zborovanje se je vršilo minule dni v Madridu in so mu prisostvovali župani občin iz onih španskih mest, ki so bila za časa državljanske vojne razrušena. Zborovanje je sklical general Franco in je predložil zborovalcem načrt, kako bi se ta mesta enotno obnovila. Istočasno se je vršila nekaka razstava, kjer so španski stavbeniki razkazali načrte in osnutke, kako bi se mesta obnovila.

16 leten ženin, ki tehta celih 130 kg. Piše se Adam Schaeffer in živi v okolici Djakova. Fant je svoji debelosti primerno visok, namreč 180 cm, in napravi utis odrastlega možakarja. Nedavno sta mu umrla oče in mati in na lepem posestvu je ostal sam gospodar. Sklenil je, da se poroči. Izbral si je 18 letno nevesto. Ker je za zakon premal, je bilo treba oblastnega dovoljenja. Obrnil se je na samega škofa in on mu je ugodil. Tako je postal komaj odrastli šolar zakonski mož.

Blizu Niša, osrčja južne Srbije, je odkril temelje srednjeveškega mesta beograjski profesor Petkovič. Iskal je rojstni kraj bizantinskih cesarjev Justiniana in Justinijana, o katerih so zapisali zgodovinarji, da sta bila rojena v bližini Niša. Pet let je kopal in raziskaval in končno odkril temelje velikega srednjeveškega mesta, o katerem pa ne vemo imena. Mesto je imelo velik obseg, bilo je v njem več cerkva in je najbrže bilo tudi sedež nadškofov. Njegov postanek sega nekako v 6. stoletje. Porušeno je bilo najbrže po Slovanih ki so 7. in 8. stoletja zasedli Balkan. Izkopanine starega mesta so tako obsežne, da je Vatikan zaprosil, da bi smel sodelovati.

Rekordna vročina na Švedskem. Na Švedskem so zabeležili te dni tako vročino, kakršne ni bilo v tej severni deželi že 111 let. 19. julija so zabeležili 30 stopinj Celzija v senci, kar je med ljudstvom, ki je navajeno na sneg in mraz, izzvalo pravo paniko.

Par za smeh

Zverine. „Opis divjih živali“ je bil naslov nalogi, ki jo je dala učiteljica svojim učenkam. Desetletna Anica je nalogo tako začela: „Lev. — Lev je divja žival. Žre srne, jelene in žirafe. Napade in požre pa tudi ljudi in druge take zverine . . .“

Če bi imel več časa. — Sinko je pisal očetu. Opisoval mu je neki dogodek, pa ga ni mogel prej premisliti in so bile napisane kar štiri strani. V opravičilo je na koncu pisma pripomnil: „Če bi imel več časa, bi Ti bil napisal krajše pismo“.

Učitelj: „Če gre šest dečkov k Dravi, a so starši trem prepovedali, da se ne smejo kopati — koliko dečkov gre se potem kopat?“ — Razred enoglasno: „Šest!“

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — **Tiskarna** J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. Veljavna je inseratna tarifa 1.